

Jordlod for 1800 Kr., som Kommissionen har vurderet til 2000 Kr.; og det kan meget let tænkes, at han kan opføre en Bygning for 1400 Kr., navnlig naar den opføres af Ler, som det ærede Medlem mente var lige saa godt som andet Materiale, og at han kunde faa den vurderet til 1600 Kr., og at han endelig kunde anskaffe en Besætning for 400 Kr. Saa vil Kommissionen kunne vurdere en saadan Ejendom til 4000 Kr., og vedkommende vil kunne faa et Laan paa 3600 Kr., det vil altsaa sige, alt hvad Bygningen og Jorder og Besætningen virkelig kostede, saa han behøver ikke at indsatte en eneste rød Øre, men vil kunne faa det fulde Laan — jeg regner med det nuværende Forhold, hvor Laaneværdien er sat til 4000 Kr. Nu hedder det ganske vist ikke i Loven, at der skal indskydes $\frac{1}{10}$, men jeg tror dog, at, naar det hedder, at Laansøgerne skulle godtgøre over for Kommissionen at være raadige over $\frac{1}{10}$, er det vistnok Meningen og Forudsætningen, at denne Tiendedel virkelig skal indskydes i Husmandsbruget, og det forekommer mig ogsaa, at de, der købe billigt og bygge billigt, ere i Forvejen begunstigede, og skulde man yderligere begunstige dem, maatte man for den, der køber og bygger dyrt, komme til at nedsætte Laaneværdien, saa at hans private Gæld vil blive endnu større. Det forekommer mig derfor ikke, at der er Spor af Grund til at gaa den Vej.

Maa jeg sige et Par Ord om offentlig Fæste, som har været omtalt saa meget, ogsaa Tanken om Statsfæste har haft min Sympati, men jeg kan ikke nægte, at de Udtalelser, der ere fremkomne, ogsaa fra det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds (Birck), ikke have gjort noget særligt Indtryk paa mig. Det er den Slags almindelige Talemaader, der ikke sige noget. Det ærede Medlem for Holbæk Amts 2den Valgkreds (K. Pedersen), som ogsaa omtalte dette Spørgsmaal, siger ganske vist, at under de nuværende Forhold er det kun den første Ejer, der har en Fordel; saa snart et Hus gaar over til næste Ejer, falder Fordelen bort. Ja, den Tale hørte vi ogsaa ved Skattelovens Behandling, den gaar igen ved forskellige Lejligheder. Skønt Fæsteforholdet maaske kan have sine Fordele — det skal jeg ikke komme ind paa, jeg tror ikke, det er praktisk at faa en Diskussion herom nu —, maa jeg dog sige, at det vel maa tænkes saaledes, at Fæsteren kan afhænde sit Fæstehus til en anden, og er det saa ikke

naturligt, at han søger at faa saa meget som muligt i Godtgørelse ved Afhændelsen, at den første Fæster vil tage den Fordel, der er forbunden med dette Fæste, en Fordel, som vil være borte for den næste Ejer? Men vil det saa ikke blive akkurat det selv samme ved Fæste som nu ved Ejendom? Det ærede Medlem for Holbæk Amts 2den Valgkreds udtalte, at det var bedre at faa Jord og gode Huse; jeg er fuldstændig enig med ham deri. Men jeg er ikke sikker paa, at det er en god Begrundelse for at gaa bort fra Lovforslagets Bestemmelser om Laaneværdien. Thi det, at faa en bedre eller en ringere Ejendom, afhænger jo ikke alene af Ejendommens Størrelse. Jeg tror, at den Landarbejder, der faar en Ejendom, men fuldt ud magter og kan bringe al det Udbytte ud af, som det er muligt, i det hele er bedst stillet. Derfor vil jeg meget tilraade, at man paa dette Punkt følger Lovforslagets Bestemmelser, og i det hele anbefale Tinget at slutte sig til de af Udvalget stillede Ændringer.

Carl Hansen (Viborg Amts 1ste Valgkreds): Efter alle de Udtalelser, der ere faldne, forekommer der mig at være Enighed om, at det er uheldigt, naar Landarbejdere, der overtage en saadan Jordlod, skulle have privat Gæld. Det glædede mig at høre den ærede Ordfører betegne Bestemmelsen i § 9, andet Stykke, som en Indskrænkning. Den kan jo ikke virke paa anden Maade end at forøge deres Antal, der nødvendigvis maa have privat Gæld. Jeg kan som Eksempel anføre, at det slet ikke er ualmindeligt, at en Ejendoms Værdi, naar man kun tænker paa Bygningerne og Jordens Værdi, er adskilligt højere end det, Jorden og Bygningerne have kostet. Fra den nylig foretagne Vurdering til Ejendomsskyld kan jeg nævne et Eksempel paa, at Jord og Bygninger, der for 3 Aar siden kostede 3600 Kr., nu vurderes til 5000 Kr. Og den Statshusmand, der har denne Ejendom, sidder med nogle Hundrede Kroner Privatgæld. Det vilde kunne være undgaaet, hvis han kunde faa Laan i Forhold til sin Ejendoms Værdi. Saadanne Forhold kunne udmærket godt tænkes at fremkomme, hvis den efter min Mening uheldige Bestemmelse bibeholdes. Jeg vil derfor fremdeles anbefale at stemme for Ændringsforslag Nr. 19.

Poul Christensen: Før Forhandlingerne slutte, ønsker jeg at notere et Par Kendsgerninger, som jeg for mit Vedkom-